

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(73571/10. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2014. október 21.

Ezen ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

A Matúz kontra Magyarország ügyben

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Guido Raimondi, *Elnök*,
İşil Karakaş,
András Sajó,
Nebojša Vučinić,
Egidijus Kūris,
Robert Spano,
Jon Fridrik Kjølbro, *bírák*,

és Stanley Naismith, *Szekció Hivatalvezető*,

2014. szeptember 16-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (73571/10. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Matúz Gábor („a kérelmező”) 2010. december 3-án terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Trinn G., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Tallódi Z. kormányképviselő képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező az Egyezmény 10. cikkében lefektetett véleménynyilvánítás szabadságának megsértését sérelmezte, különösen a tájékoztatáshoz való jog megsértését, mivel őt bizalmas iratok közzététele miatt bocsátották el az állami televíziótól.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

4. A kérelmező 1963-ben született és Balassagyarmaton él.

5. A kérelmező televíziós újságíró. 2001. február 15-től az állami televíziós társaság alkalmazásában állt (*Magyar Televízió Zrt.*). Munkaszerződésének 2002. július 10-i módosítását követően határozatlan időre kinevezték. A tárgydőszakban a televízió társaságnál működő Közzszolgálati Műsorkészítők Szakszervezetének vezetője volt.

A kérelmező látta el a Éjjeli menedék elnevezésű időszakos kulturális műsor szerkesztői és műsorvezetői feladatait, amelynek keretében a kulturális élet szereplőivel készített interjúkat.

6. Munkaszerződésének 10. pontja alapján a kérelmezőnek szakmai titoktartási kötelezettsége állt fenn. Nem hozhatott nyilvánosságra a beosztásával összefüggésben tudomására jutott olyan információt, amely a munkáltatójára vagy bármely más személyre nézve hátrányos lett volna. A munkaszerződése szerint tudomásul vette, hogy ezen kötelezettség megszegése a munkaviszonya azonnali hatállyal történő megszüntetését vonja maga után.

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

7. Az új kulturális igazgató kinevezését követően a kérelmező felkereste a televízió társaság elnökét, mivel véleménye szerint az új igazgatónak az Éjjeli menedéket érintő módosító tevékenysége és az, hogy egyes részeket kivágott a műsorból, cenzurának minősült. Panaszára nem kapott választ.

8. 2003. június 6-án kelt, a *Magyar Televízió Zrt.* kuratóriumának címzett levelében az *Éjjeli menedék* főszerkesztője többek között azt állította, hogy az új kulturális igazgató kinevezése cenzurához vezetett, mivel a műsor tartalmára vonatkozóan módosító javaslatokat tesz, illetve bizonyos tartalmak kivágását javasolja.

2003. június 19-én a Magyar Nemzet napilap online változatán (*Magyar Nemzet Online*)¹ megjelent egy, a főszerkesztő levelét és a *Magyar Elektronikus Újságírók Szövetségének* közleményét tartalmazó cikk, amelyben felhívták a kuratóriumot a cenzúra megszüntetésére a televízió társaságnál.

9. 2004-ben a kérelmezőnek megjelent egy könyve „*Az antifasiszta és a hungarista - Titkok a Magyar Televízióból*” (The Antifascist and the Hungarista - Secrets from the Hungarian Television) cím alatt. Minden fejezet tartalmazott egy-egy részletet a 2003-ban felvett azon interjúkból, amelyek, nyilvánvalóan az új kulturális igazgató utasításai alapján, nem kerültek be a kulturális műsor adásába. Ezen részletekhez a kérelmező számos, a kulturális igazgató és a műsor főszerkesztője közötti, a műsor változtatásait érintő belső levelezésből származó levelet is mellékel. A fejezetek tartalmaztak továbbá egy, a kérelmező véleményét tükröző rövid bevezetést vagy összefoglalót. A könyv bevezetőjében az szerepelt, hogy a könyv iratokkal mutatja be az állami televízióban működő cenzurát. Arra kérte az olvasókat, hogy döntsék el maguk, hogy a bemutatott iratok alapján a kulturális igazgató jogszerűen gyakorolta-e felülvizsgálati jogköreit vagy működése a műsorkészítő véleménynyilvánítási szabadságába való beavatkozásnak minősül-e.

10. 2004. november 11-én a televízió társaság azonnali hatállyal elbocsátotta a kérelmezőt és az *Éjjeli menedék* főszerkesztőjét. Az elbocsátás indokául az szolgált, hogy a könyv kiadásával a kérelmező megszegte a munkaszerződésében szereplő titoktartási záradékot.

11. A kérelmező bíróságon támadta meg az elbocsátást. *Többek között* arra hivatkozott, hogy a szakszervezet vezetőjeként kapta meg a belső levelezést annak érdekében, hogy a televízió társaságnál fennálló állítólagos cenzúra ellen lépéseket tegyen, és hogy a megtámadott könyvet ilyen minőségében publikálta.

12. 2008. április 8-i ítéletében a Fővárosi Munkaügyi Bíróság elutasította a kérelmező keresetét arra való hivatkozással, hogy a kérelmező a munkáltatójára vonatkozó információkat jelentett meg annak engedélye nélkül és ezáltal megszegte a munkaszerződése 10. pontjába foglalt titoktartási záradékot. A bíróság kimondta továbbá, hogy a kérelmező nem mentesült a titoktartási kötelezettség alól szakszervezeti vezetői pozíciója miatt.

13. A kérelmező fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a könyv megjelentetése nem járt a munkáltatója vagy harmadik személy részére hátrányos következményekkel, és hogy a könyvben szereplő információk nem beosztásával, hanem szakszervezeti vezetői minőségével kapcsolatban jutottak a tudomására. Ebben a minőségében és a kollégái

¹ <http://mno.hu/migr/az-ejjeli-menedek-tiltakozik-a-cenzura-miatt-719786>, megjelent 2014. július 25-én

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

érdekeinek a képviselőjében kötelessége volt, hogy a televízió társaságnál fennálló cenzúra ellen fellépjen. Ezért a munkaszerződésének 10. pontjában foglalt elbocsátási feltételek a kérelmező véleménye szerint nem teljesültek.

14. 2009. február 13-án a Fővárosi Törvényszék a munkaügyi bíróság indoklásával megegyező indokok alapján elutasította a fellebbezést, és hozzátette, hogy a könyv megjelentetésének bizonyos hátrányos következményei lehettek a televízió társaság megítélésére. Továbbá a Törvényszék véleménye szerint a megtámadott intézkedéssel a munkáltató nem élt vissza a jogával, mivel a munkavállaló önként fogadta el a véleménynyilvánítási szabadságának korlátozását a munkaszerződés aláírásával.

15. A kérelmező a Legfelsőbb Bírósághoz fordult felülvizsgálati kérelemmel. Azt állította, hogy jogellenesen bocsátották el az állásából, minthogy azon cselekményét, hogy könyvében tájékoztatta a közvéleményt az állami televíziónál fennálló cenzúráról - amely egy kétségbeesett utolsó lépés volt, tekintettel arra, hogy hiába próbálta meg rávenni a vezetőséget az ügy kivizsgálására - inkább a szabad véleménynyilvánítása gyakorlásának kellett volna tekinteni, mintsem a munkaszerződés megsértésének, különösen annak fényében, hogy a cenzúra fennállását nem is tagadták.

16. 2010. május 26-án a Legfelsőbb Bíróság a kérelmező ellen hozott ítéletet. A kérelmezőnek a véleménynyilvánítás szabadságát érintő érveivel kapcsolatban a bíróság kimondta, hogy az ügy hatálya nem terjed túl a kérelmező munkaügyi kötelezettségének megszegésén. A bíróság álláspontja szerint a kérelmező megszegte a munkaszerződésében foglaltakat azzal, hogy korábbi munkáltatójának belső iratait engedély nélkül publikálta. A bíróság kifejezetten kizárta annak vizsgálatát, hogy a kérelmező véleménynyilvánításhoz való szabadsága igazolta-e a adott körülmények között a munkaszerződés megszegését.

Az ítéletet 2010. július 13-án kézbesítették.

II. VONATKOZÓ HAZAI JOGSZABÁLYOK

17. A tárgydőszakban hatályban lévő Alkotmány 61. cikke kimondta, hogy

„1. A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekő adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

A tárgydőszakban hatályban lévő a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 96. szakasza kimondta, hogy

„(1) A munkáltató, illetve a munkavállaló a munkaviszonyt rendkívüli felmondással megszüntetheti, ha a másik fél

a) a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi...”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 10. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

18. A kérelmező azt állította, azzal, hogy amiatt bocsátották el az állami televíziótól, hogy a munkáltatója belső dokumentumait is tartalmazó könyvet jelentetett meg, megsértették a véleménynyilvánítás szabadságához való jogát, különösen azt a jogát, hogy

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

információkat és ötleteket hozzon harmadik személyek tudomására. Az Egyezmény 10. cikkére hivatkozott, amely így szól:

„1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. Ez a Cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió-, televízió- vagy mozgókép vállalatok működését engedélyezéshez kössék.

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.”

A Kormány vitatta ezt az álláspontot.

A. Elfogadhatóság

19. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelem nem nyilvánvalóan megalapozatlan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdés (a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A felek beadványai

20. A kérelmező azt állította, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogát megsértették azzal, hogy egy publikációja miatt elbocsátották. Mint újságírónak és a közszolgálati műsorkészítők szakszervezete vezetőjének jogában állt és egyben kötelezettsége is volt, hogy a televízió társaságnál fennálló állítólagos cenzúráról tájékoztassa a nyilvánosságot.

Hangsúlyozta, hogy a könyvben szereplő állításokat nem tagadták, és hogy ő jóhiszeműen járt el, a szakmai etikai követelményeknek megfelelően.

21. Elmondta továbbá, hogy az elbocsátását vizsgáló hazai bíróságok figyelmen kívül hagyták az Egyezményben foglalt jogait. Rámutatott, hogy a hazai bíróságok hivatalosan elfogadták, hogy tekintet nélkül az eset természetére és körülményeire a véleménynyilvánítás szabadsága jogszerűen korlátozható munkaügyi jogviszonyokban.

22. A Kormány szerint a kérelmezőt, mint az állami televízió alkalmazottját, kötötte a munkaszerződése, különösen a titoktartási kötelezettség. Az a tény, hogy a szakszervezet vezetői tisztségét is betöltötte, nem mentesítette őt a munkaszerződéséből fakadó kötelezettségének teljesítése alól. Azzal, hogy előzetes engedély nélkül megjelentette a bizalmas információkat tartalmazó vitatott könyvet, megszegte a kötelezettségét, és amelynek következményeként őt jogszerűen elbocsátották.

23. A Kormány azzal érvelt továbbá, hogy a kérelmező megnevezte azon személyeket, akiknek a kijelentéseit és levelezéseit nyilvánosságra hozta. Az ilyen jellegű személyes adatok nyilvánosságra hozása előtt szükség lett volna az érintett személyek hozzájárulásának beszerzésére, ezeket azonban a kérelmező elmulasztotta beszerezni.

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

24. A Kormány azzal érvelt továbbá, hogy a kérelmező véleménynyilvánításhoz való szabadsága nem sérült, mivel az állami televíziónál fennálló feltételezett cenzúráról szóló könyve megjelent és annak tartama mindenki számára elérhetővé vált. A kérelmező vitatta ezt a nézetet.

2. A Bíróság értékelése

a. Beavatkozás fennállása

25. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmezőt a könyv megjelentetése miatt azonnali hatállyal bocsátották el a televízió társaságtól, a kérelmező szakmai képességeinek minden további vizsgálata nélkül. Ennek megfelelően a megtámadott intézkedés lényegében a véleménynyilvánítás szabadságával van összefüggésben (ld. *Wille v. Liechtenstein* [GC], no. 28396/95, § 50, ECHR 1999-VII, and *Kudeshkina v. Russia*, no. 29492/05, § 79, 26 February 2009).

26. A Bíróság megismétli, hogy az Egyezmény 10. cikke általánosságban kiterjed a munkahelyekre is. Megjegyzi, hogy jelen helyzetben a kérelmező az állami tulajdonú televízió társaságnál dolgozott, tehát a Munka Törvénykönyvének szabályai szerint. E tekintetben a Bíróság megjegyzi, hogy az Egyezmény 10. cikke nemcsak a közszolgálati jogviszonyra, hanem a magánjogi jogviszonyokra is kiterjed. Továbbá bizonyos esetekben az Államnak tevőleges kötelezettsége áll fenn arra vonatkozóan, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát magánszemélyek közötti jogviszonyokban is megvédje (ld. *Fuentes Bobo v. Spain*, no. 39293/98, § 38, 29 February 2000).

27. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmezőnek a munkáltatójára vonatkozó bizalmas információkat tartalmazó könyv megjelentetése miatti - a magyar bíróságok által is jóváhagyott - elbocsátása az Egyezmény 10. cikk által védett jogának a megsértésével járt.

28. A kérelmezőt az Egyezmény 10. cikk 1. bekezdése alapján megillető jogába történő beavatkozás az Egyezmény megsértésének minősül a 10. cikk 2. bekezdésében foglalt követelmények hiányában. Ezért szükséges annak megállapítása, hogy „jogszabály előírta-e”, a bekezdésben foglalt legitim célok valamelyikének elérésére irányult-e, és hogy egy „demokratikus társadalomban szükséges” volt-e a célok elérése érdekében.

b. A beavatkozásra "jogszabályi előírás alapján került-e sor"

29. A Bíróság megjegyzi és azzal a felek is tisztában vannak, hogy az elbocsátásra a Munka Törvénykönyvének 96. szakasz 1. bekezdése alapján került sor a munkaszerződés 10. pontjában foglaltak megsértése miatt.

c. A beavatkozásra legitim cél elérése érdekében került-e sor

30. A Bíróság elfogadja, hogy a megtámadott intézkedés által elérni kívánt legitim cél a bizalmas információ nyilvánosságra kerülésének megakadályozása, valamint a 10. cikk 2. bekezdésében foglaltaknak megfelelően „mások jó hírnevének és jogainak védelme” volt.

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

d. A beavatkozás szükséges volt-e egy demokratikus társadalomban

i. A Bíróság esetjogában megállapított alapelvek

31. A fő kérdés annak eldöntése, hogy a beavatkozás „szükséges volt-e egy demokratikus társadalomban”. E tekintetben az alapelvek jól nyomon követhetők a Bíróság esetjogában, és azokat a következőképpen lehet összefoglalni (ld., egyéb hatóságok esetében, *Vogt v. Germany*, 26 September 1995, § 52, Series A no. 323; *Hertel v. Switzerland*, 25 August 1998, § 46, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VI; és *Steel and Morris v. the United Kingdom*, no. 68416/01, § 87, ECHR 2005-11):

(α) A véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alappillére, fejlődésének és az egyén kibontakozásának egyik alapvető feltétele. A 10. cikk 2. bekezdésének fenntartásaival ugyanis ez a jog nemcsak a kedvező vagy ártalmatlan, illetve lényegtelen „információkra” vagy „gondolatokra” vonatkozik, hanem azokra is, amelyek az államot vagy valamely közösséget sértenek, megbotránkoztatnak, nyugtalanítanak; így kívánja ezt a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság, melyek nélkül nincs „demokratikus társadalom”. A 10. cikkben lefektetett véleménynyilvánítás szabadsága alól számos kivétel van, amelyeket azonban megszorítóan kell értelmezni, és a kivétel alkalmazásának szükségességét meggyőzően kell alátámasztani.

(β) A "szükséges" melléknév, a 10. cikk 2. bekezdésének értelmezésben, "sürgető társadalmi igényt" jelent. A szerződő államok bizonyos fokú mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak megítélésében, hogy ez az igény fennáll-e, de ez együtt jár az európai felülvizsgálattal, amely kiterjed mind a jogszabályokra, mind a jogszabályok alkalmazása során hozott döntésekre, még a független bírósági döntésekre is. Ezért a Bíróság felhatalmazással rendelkezik annak eldöntésére, hogy a „korlátozás” megfelelt-e a 10. cikk védelme alá eső véleménynyilvánítás szabadságának.

(γ) A Bíróságnak e felülvizsgálati jogkörében nem az a feladata, hogy a nemzeti hatóságok helyét átvegye, hanem, hogy a mérlegelés alapján hozott döntést az Egyezmény 10. cikke szempontjából felülvizsgálja. Ez nem jelenti azt, hogy a felülvizsgálat csak annak vizsgálatára terjedhet ki, hogy az alperes Állam ésszerűen, körültekintően és jóhiszeműen járt-e el a mérlegelés során; a Bíróságnak a panasszal érintett intézkedést az ügy egészének fényében kell megvizsgálnia és eldöntenie, hogy az „arányos volt-e az elérni kívánt legitim célhoz képest” és hogy a nemzeti hatóság indoklása az intézkedés alkalmazása tekintetében „releváns és kielégítő-e”. Ennek során a Bíróságnak meg kell arról győződnie, hogy a nemzeti hatóságok a 10. cikkben foglalt alapelvekkel összhangban álló normákat alkalmaztak-e, és hogy a döntésüket a releváns tények elfogadható értékelésére alapították-e.

32. A Bíróság megállapítja, hogy a jelen eset bizonyos hasonlóságot mutat a *Fuentes Bobo* (fent említett) és a *Wojtas-Kaleta v. Poland* (no. 20436/02, 16 July 2009) esetekhez, amelyekben a közszolgálati televízió műsorkészítőivel szemben nyilvános kritikát gyakorló újságírókkal kapcsolatban a Bíróság megállapította a 10. cikk megsértését. Jelen esetben is a kérelmező, egy újságíró, a felettesei és a munkáltatója tevékenységeiről írt kritikái hangvételű könyvet. Így ez az ügy is azt a kérdést veti fel, hogy az ilyen társaságoknál dolgozó újságírók hűségének határait hol kell meghúzni, és ebből következően, milyen korlátozásokat lehet részükre előírni a közügyek tekintetében.

Ennek keretében a Bíróság tekintettel van arra is, hogy az alkalmazottak hűséggel, tartózkodással és diszkrécióval tartoznak a munkáltatójuk irányába (ld. *Vogt v. Germany*, 26 September 1995, § 53, Series A no. 323; és *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, 2

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

September 1998, § 55, *Reports* 1998-VI). Ebből következően a kérelmező elbocsátása a titoktartási kötelezettség megsértése miatt önmagában nem összeegyeztethetetlen az Egyezmény 10. cikkében foglalt követelményekkel.

33. A Bíróságnak ezért a kérelmező beosztása miatt - miszerint a kérelmező az állami televízió társaság alkalmazásában álló újságíró, akire az általános munkajogi szabályok vonatkoznak - az ügyet meg kell különböztetnie az olyan ügyektől, amelyekben a közszektorban foglalkoztatott személy jogellenes magatartást tanúsít, vagy jogsértést követ el a munkahelyen olyan helyzetben, amikor az érintett alkalmazott vagy közszolgálati tisztviselő az egyetlen olyan személy, vagy egy olyan kisebb csoportnak a tagja, amely tudja, hogy mi zajlik a munkahelyen és ezáltal ő a legalkalmasabb arra, hogy közérdekből értesítse a munkáltatóját vagy a nyilvánosságot arról (ld. *Marchenko v. Ukraine*, no. 4063/04, § 46, 19 February 2009; *Heinisch v. Germany*, no. 28274/08, §§ 63-64, ECHR 2011 (extracts); és *Bucur and Toma v. Romania*, no. 40238/02, § 93, 8 January 2013). Azonban nem szükséges annak eldöntése, hogy a kérelmező, aki a közösségi tájékoztatásban alapvető szerepet betöltő állami televízió társaság alkalmazottja, a 10. cikk alkalmazása szempontjából közszolgálati tisztviselőnek minősül-e. Az állami televíziónál a műsorszerkesztés átláthatóságához főződik közérdek miatt a megtámadott intézkedés arányosságát a hazai eljárások során meg kellett volna vizsgálni.

34. Azokra az esetekre, amikor a véleménynyilvánítás szabadságának a szakmai titoktartási kötelezettség miatti korlátozása arányban áll a munkáltatónak a munkavállalói feletti irányítási jogával, a Bíróság esetjoga az alábbi feltételeket állapította meg (ld. *Guja v. Moldova* [GC], no. 14277/04, §§ 74-78, ECHR 2008): (a) a nyilvánosságra hozott információhoz kapcsolódó közérdek; (b) a nyilvánosságra hozott információ hitelessége; (c) a hatóság oldalán a nyilvánosságra hozatallal kapcsolatban felmerült kár, amennyiben van; (d) az alkalmazott motivációja; (e) a munkavállalónak a munkáltatójával szemben fennálló titoktartási kötelezettség fényében, az információ nyilvánossá tétele utolsó lehetőség volt-e, a felettes vagy egyéb hatáskörrel rendelkező szerv értesítése után; és (f) a kiszabott szankció súlyossága.

35. Továbbá tudatában kell lenni annak, hogy a megtámadott intézkedés jogszerűségének vizsgálatakor a tisztességes eljárás és eljárási garanciák megléte (ld., *mutatis mutandis*, *Steel and Morris*, fent hivatkozott, § 95) szintén olyan szempontok, amelyeket figyelembe kell venni annak eldöntése során, hogy a beavatkozás arányban áll-e a 10. cikkben foglalt véleménynyilvánítás szabadságával. A hatékony jogorvoslati lehetőség hiánya szintén okot adhat arra, hogy a Bíróság arra a következtetésre jusson, hogy a megtámadott intézkedés a 10. cikk megsértésével járt (ld. *Saygılı and Seyman v. Turkey*, no. 51041/99, §§ 24-25, 27 June 2006, és *Lombardi Vallauri v. Italy*, no. 39128/05, §§ 45-56, 20 October 2009). Amennyiben a nemzeti bíróságok érveléséből hiányzik a Bíróság által az Egyezmény 10. cikkével kapcsolatosan lefektetett általános érvényű alapelvek mérlegelése, a hatóságoknak biztosított mérlegelési jogkör szükségszerűen szűkebb lesz. Valójában, ahogyan a Bíróság a 10. cikk vonatkozásában korábban kimondta, „az intézkedés szükségszerűségére irányuló bírósági felülvizsgálat minősége e tekintetben különös jelentőséggel bír, beleértve a mérlegelési jogkör alkalmazását is” (ld. *Animal Defenders International v. the United Kingdom* [GC], no. 48876/08, § 108, ECHR2013 (extracts)).

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

II. A fenti alapelvek alkalmazása a jelen ügyben

36. A kérelmező azt állította a könyvében, hogy a televízió társaság kulturális igazgatója által javasolt változtatások nem fértek meg az újságírói szabadság alapelvével. Kifejtette azon véleményét, hogy a műsorát érintő kulturális igazgatói módosítások és kivágások cenzúrának minősülnek. A könyv bevezetőjében arra kérte olvasóit, hogy döntsék el maguk, hogy a könyvben bemutatott iratok a cenzúra bizonyítékai-e vagy egy felettes érvényes utasításai a kollégák részére.

37. Jelen körülmények között, a közszolgálati műsorkészítők függetlenségének fontosságára való tekintettel is, a Bíróság úgy véli, hogy a könyv még abban az esetben is elsődlegesen közérdekű tárgyú, ha harmadik személyekre vonatkozó információkat tartalmaz (ld. a kormány e tárgyú érvelését a 23. szakaszban). Azt is meg kell jegyezni ezzel kapcsolatosan, hogy az ügy iratai között nem szerepel harmadik személynek a megtámadott publikációval kapcsolatos igényére vagy panaszára vonatkozó adat.

38. A Bíróság megemlíti a kérelmező azon állítását, miszerint ő, mint újságíró és a szakszervezet vezetője jogosult és egyben köteles is volt arra, hogy az érintett iratokat nyilvánosságra hozza, és hogy a közérdekű ügyekben véleményt nyilvánítson, függetlenül a munkaszerződésébe foglalt titoktartási záradékra.

39. A Bíróság megjegyzi, hogy tekintettel kell lenni a kérelmezőnek a kettős, szakmai és szakszervezeti szerepére annak megítélésekor, hogy a sérelmezett beavatkozás szükséges volt-e egy demokratikus társadalomban. Mérlegeli azt, hogy az újságíróknak a társadalomban betöltött szerepére és a társadalmi vitához való hozzájárulásra és annak elősegítésére vonatkozó felelősségére tekintettel, a diszkréció és titoktartási kötelezettség miatt megkötések nem alkalmazhatóak ugyanolyan mértékben az újságírókra, mivel az újságírók feladata az információk és elgondolások közlése.

Továbbá a kérelmező esetének keretein belül a hűségre és önkorlátozásra vonatkozó kötelezettségét az őt foglalkoztató műsorközlő társaság közéleti természetével kell egyensúlyba hozni (ld. Wojtas-Kaleta, fent hivatkozott, §§ 45-47.)

40. A kérelmező helyzetének ezen elemeire tekintettel a Bíróság megjegyzi, hogy a hazai hatóságoknak nagyobb hangsúlyt kellett volna fektetniük a kérelmező tevékenységéhez fűződő közérdekre.

41. A pontosságra vonatkozó kritérium tekintetében a Bíróság megjegyzi, hogy sem a munkáltató nem állította, sem a bíróságok nem jutottak olyan megállapításra, hogy a nyilvánosságra hozott dokumentumok ne lettek volna eredetiek, vagy hogy azokat módosították volna, vagy hogy a kérelmező véleménye a tényektől eltért volna. Továbbá, a kérelmező némely állítása értékítéletre irányult, amelynek igazsága nem bizonyítható (ld. például, *Lingens v. Austria*, 8 July 1986, § 46, Series A no. 103).

42. Annak megítélésekor, hogy a könyv megjelenése hátrányosnak minősíthető-e, a Bíróság figyelembe vette a Törvényszék ítéletét, amely szerint a könyv a televízió társaság megítélését hátrányosan befolyásolhatta (ld. 14. szakaszt fent).

43. Azonban felmerül a kérdés, hogy szükség volt-e a már nyilvánosságra hozott és sokak számára elérhető információk közzétételének megakadályozására (ld. *Weber v. Switzerland*, 22 May 1990, § 51, Series A no. 177; és *Vereniging Weekblad Bluf! v. the Netherlands*, 9 February 1995, § 41, Series A no. 306-A). A Bíróság megjegyzi, hogy 2003. június 9-én, a kérelmező könyvének megjelenése előtt az egyik újság internetes oldalán megjelent egy cikk, amelyben az állítólagos cenzúra is szerepelt (ld. fent a 8. szakaszt). Habár az iratoknak a megtámadott könyvben történő publikálása a titoktartás

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

megsértésének minősült - amely az Egyezmény 10. cikk. 2. bekezdésben foglalt „kötelezettségeket és felelősséget” is az ügy részévé emeli -, az iratok lényegét már így is nyilvánosságra hozták korábban az interneten keresztül és ahhoz nagyszámú ember hozzá is fért.

44. Amennyiben az érintett iratok nyilvánosságra hozatala mögötti szándék releváns lehet, a kérelmező azt állította, hogy jóhiszeműen járt el annak érdekében, hogy felhívja a nyilvánosság figyelmét az állami televízióban jelenlévő cenzúrára. A Kormány álláspontja szerint ez a cselekmény semmi másnak nem minősíthető, csak a munkajogi kötelezettség szándékos megszegésének.

45. Egy személyes sérelem vagy ellentét által motivált vagy személyes előnyök reményében tett - beleértve a pénzügyi előnyt is - cselekmény nem igazolna különösebben erős védelmi szintet (ld. *Kudeshkina*, fent hivatkozott, § 95).

46. A Bíróság megjegyzi, hogy jelen esetben a kérelmező motivációját a hazai bíróság előtt nem kérdőjelezték meg. Valamint azt sem vetette fel senki, hogy a bizalmas iratoknak a könyvben való megjelentetése a cenzúrára vonatkozó érvelés alátámasztásán kívül más célt szolgált volna. Más személyt érintő indokolatlan támadást sem tartalmazott a könyv.

47. A Bíróság véleménye szerint a kérelmező azért döntött az érintett információk és iratok nyilvánosságra hozatala mellett, mert sem a televízió társaság elnökéhez intézett panaszára, sem a főszerkesztőnek a kuratóriumhoz írt levelére nem érkezett semmiféle válasz (ld. 7. és 8. szakasz fent). A Bíróság elfogadja, hogy a könyv publikálására csak azután került sor, hogy a kérelmező úgy érezte, hogy az újságírói munkájába történő beavatkozást a televízió társaságon belül nem orvosolhatja, ezért egy hatékony, alternatív módot kellett találnia.

48. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmezővel szemben egy meglehetősen szigorú szankciót alkalmaztak, nevezetesen azonnali hatállyal elbocsátották.

49. Végezetül a kérelmező munkajogi ügyének elbírálása kapcsán a Bíróság megállapítja, hogy a hazai bíróságok szerint az a tény, hogy a kérelmező kiadott egy könyvet, elegendő volt annak megállapítására, hogy a munkáltatója sérelmére cselekedett. Azonban a kérelmezőnek azon érvelésével, miszerint ő a köz érdekében a gyakorolta a véleménynyilvánításhoz való szabadságát, nem foglalkoztak és kizárólag a szerződéses kötelezettség megszegését mérlegelték. A Legfelsőbb Bíróság ráadásul kifejezetten kimondta, hogy az ügy tárgya kizárólag munkajogi természetű, és nem érinti a kérelmező alapjogait (ld. 16. szakasz fent). Ennek eredményeként nem vizsgálták, hogy a kérelmező könyvének tárgya és kiadásának körülményei befolyásolhatták-e a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának megengedhető mértékét, annak ellenére, hogy egy ilyen megközelítés elvben az Egyezmény követelményeivel összhangban lett volna (ld. *Sokolowski v. Poland*, no. 75955/01, § 47, 29 March 2005; és *Ungváry and Irodalom Kft. v. Hungary*, no. 64520/10, § 57, 3 December 2013).

50. Figyelemmel egyrészt a nyilvánosságot érintő ügyekben a véleménynyilvánítás szabadságának fontosságára, és a kérelmezőnek, mint újságírónak a szakmai kötelességeire és felelősségére, másrészt a munkavállalóknak a munkáltatójuk irányába fennálló kötelezettségeire és felelősségeire, valamint az ügyben szereplő különböző érdekek mérlegelése után a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező véleménynyilvánításhoz való szabadságának megsértése „egy demokratikus társadalomban nem volt szükséges”.

51. Ebből következően, az Egyezmény 10. cikkét megsértették.

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

52. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

53. A kérelmező 32.250 euró (EUR) vagyoni kártérítést követelt. Ez az összeg magában foglalja az elmaradt jövedelmet, amely megillette volna őt a sikeres hazai eljárások esetén. Továbbá 10.000 EUR nem vagyoni kártérítést is követelt.

54. A Kormány vitatta az igényeket.

55. Bíróság úgy ítéli meg, hogy a kérelmező az elbocsátása miatt bizonyos mértékű vagyoni és nem vagyoni kárt elszenvedett. Méltányossági alapon 5.000 EUR összeget ítél meg összesen a két jogcím alatt.

B. Költségek és kiadások

56. A kérelmező további 1.440 eurót követelt a hazai bíróságok előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg megfelel a három szinten zajló bírósági eljárás során felmerült költségeknek és az alperesnek fizetett jogi kiadásoknak.

57. A Kormány vitatta az igényeket.

58. A Bíróság esetjoga alapján a kérelmezők a költségekre és kiadásokra annyiban jogosultak, amennyiben azok ténylegesen és szükségszerűen felmerültek és összecszerúságukban ésszerűek. Jelen esetben a Bíróságnál lévő iratok és a fenti feltételek alapján a Bíróság a hazai bíróságok előtt, az Egyezmény megsértésének megelőzése érdekében felmerült költségek teljes összegét, azaz 1.400 EUR megítéli a kérelmezőnek.

C. Késedelmi kamat

59. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. Elfogadhatónak *nyilvánítja* a kérelmet;

2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 10. cikkét megsértették;

3. *Megállapítja*:

(a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára az alperes Állam nemzeti valutájában a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával meg kell fizetnie a következő összegeket:

MATÚZ kontra MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

(i) vagyoni és nem vagyoni kár tekintetében összesen 5.000 (ötezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;

(ii) a kérelmező számára költségek és kiadások tekintetében együttesen 1.440 (ezernégyszáznegyven) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;

(b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;

4. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényét *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2014. október 21-én, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77.§ 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Szekció Hivatalvezető

Guido Raimondi
Elnök